

RIKTLINJER

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH

TARM

vid urininkontinens, urinretention eller
tarminkontinens

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Syftet med riktlinjerna är att bidra till ökad kunskap bland användare och vårdpersonal för att kunna bedöma den enskildes behov av hjälpmedel samt att ge stöd vid utprovning av rätt hjälpmedel.

Patienten har rätt till en behovsbedömning för att kunna erbjudas rätt hjälpmedel samt kartlägga patientens förmåga till toalettbesök, vilket är viktigt vid förskrivning.

Dessa hjälpmedel ska ses som ett komplement till toalettbesök under hela dygnet.

De främsta vinsterna för patienten är ökad trygghet vid hjälpmedelsanvändandet, ökad självständighet, rätt hantering vid hjälpmedelsanvändning samt ökad integritet.

Riktlinjerna är indelade i ett avsnitt för varje typ av hjälpmedel (ISO-kod), se innehållsförteckningen.

Leverantör av hjälpmedel och tjänster

Dalarnas Hjälpmedelscenter, Hjälpmedel Dalarna
enligt Treklövers avtal med Varuförsörjningen.

Riktlinjerna är framtagna av

Referensgrupperna inom Treklövers avtal (Region Dalarna, Region Uppsala, Region Västmanland inklusive kommuner) och sammanställt i Dalarna av Inger Blomgren, kontinenssamordnare.

Godkänd och fastställd av

Beredningsgrupp Hjälpmedel, Hjälpmedelsnämnd Dalarna 2019-03-21

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM
 vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Innehåll

09 03 33 Badkläder.....	4
09 18 24 Hjälpmiddel för tarmsköljning.....	6
09 24 03 Kvarliggande katetrar	8
09 24 03 Kvarliggande kateter - tillbehör.....	10
Kateterventil/kateterklämma/kateterfixering	10
09 24 06 Intermittenta katetrar som förs in genom urinröret (tappningskatetrar)	12
09 24 09 Urindroppssamlare för män.....	15
09 27 04 Slutna urinuppsamlingspåsar	17
09 27 05 Tömbara urinuppsamlingspåsar	19
09 27 09 Urinuppsamlingskärl som inte bärs på kroppen	21
09 27 13 Upphängnings- och fästansordningar för urinuppsamlingspåsar	23
09 30 12 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för barn (Allt-i-ett återförslutningsbar byxa, allt-i-ett byxa)	25
09 30 15 Tvättbara inkontinensprodukter för barn EJ FÖRSKRIVNINGSBART I NUVARANDE AVTAL	27
09 30 18 Engångsinlägg för vuxna	29
(Absorberande inkontinensskydd för fixering i underbyxa, engångs)	29
09 30 21 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för vuxna (Absorberande allt-i-ett-skydd, återförslutningsbar eller bältesfixering, för vuxna, engångs)	31
09 30 24 Skyddsunderkläder eller engångsunderkläder för vuxna (Absorberande allt-i-ett-byxor för vuxna, engångs).....	33
09 30 27 Absorberande inkontinensskydd för engångsanvändning utformade för män.....	35
09 30 36 Tvättbara inkontinensbyxor för vuxna EJ FÖRSKRIVNINGSBART I NUVARANDE AVTAL	37
09 30 39 Hjälpmiddel för att fixera kroppsburna produkter som absorberar urin och avföring (fixeringsbyxa)	39
09 30 42 Icke kroppsburna engångsprodukter för att absorbera urin och avföring (engångs hygienunderlägg/ lakansskydd).....	41
09 30 45 Icke kroppsburna tvättbara produkter för att absorbera urin och avföring (flergångs hygienunderlägg/lakansskydd/madrasskydd)	43
09 31 03 Hjälpmiddel för ansträngningsinkontinens för kvinnor	45

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 03 33 Badkläder

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion. Barn ska utredas och erhålla behandling.

Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage som utgör ett socialt hinder och är ett hygieniskt problem vid bad.
- **till barn 4 år och äldre** som har en funktionssättning eller medicinsk sjukdom.

Mål med hjälpmedlet

Att undvika urin och/eller avföringsläckage vid bad.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Hudpåverkan
- Fallrisk vid av- och påtagning

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Räcker vanligtvis med en badbyxa per år.
- Avföringsvanor och toalettrutiner bör ses över inför förskrivning av badbyxor för att undvika läckage i bassäng.
- Bedöm behov av så litet absorberande inkontinensskydd som möjligt och som fixeras enbart med badbyxan vid bad.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Genom att använda måttband och utgå från leverantörens måttanvisningar för midja/höft/benomfång väljs rätt storlek på badkläderna, som ska vara väl åtsittande för att hålla badbyxan fixerad även i vått tillstånd.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Egna badkläder används utanpå badbyxan.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar, samt ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av badkläderna.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder badkläderna enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna badkläder, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 18 24 Hjälpmiddel för tarmsköljning

Här ingår produkter vid sköljning av tarm via ändtarm, Transanal irrigation (TAI).

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Dessutom krävs särskild kompetens, exempelvis tarmterapeut, stomiterapeut eller uroterapeut, för att förskriva och utbilda patienten gällande transanal irrigation (TAI) samt följa upp behandling.

När det gäller TAI med rektalkateter inklusive tillbehör i specialsortimentet*, förskrivs och följs dessa upp av utsedda specialistförskrivare inom specialistvården.

Förskrivningskriterier

Patienten (i alla åldrar) ska utredas och erhålla behandling. Vid kvarstående analinkontinens och/eller förstoppning kan TAI förskrivas efter läkarordination då andra åtgärder/behandlingar inte gett önskat resultat.

Kontraindikationer

- Anal eller kolorektal stenosis
- Kolorektal cancer före kirurgiskt avlägsnande
- Akut inflammatorisk tarmsjukdom
- Akut divertikulit
- Inom 3 månader efter anal eller kolorektal operation
- Inom 4 veckor efter endoskopisk polypektomi
- Ischemisk kolit
- Nedsatt kognitiv förmåga utan assistans

Mål med hjälpmidlet

Bidra till ett fungerande dagligt liv för patienten med god livskvalitet och ökad integritet, då denne, utan eller med assistans, självständigt kan utföra TAI.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

- Bristande kognitiv förmåga eller psykisk ohälsa kan öka risken för handhavandefel.
- Vid en ryggmärgsskada ovan Th6-nivå kan symtom av autonom dysreflexi uppstå, som exempelvis högt blodtryck samt ångest.
- Beakta risk för blödningar eller perforation på grund av anatomiska och medicinska skäl.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

TAI ordinerar av läkare i samarbete med förskrivare. Indikation, antal sköljningar per dag/vecka, vattenmängd samt planerad behandlingstid alternativt tidpunkt för uppföljning dokumenteras. Förskrivaren bedömer om TAI kan utföras som egenvård eller är en hälso- och sjukvårdsåtgärd

Prova ut, anpassa och välja produkt

Utifrån det bedömda behovet får patienten välja bland de alternativ som förskrivaren och den ordinerande läkaren anser vara lämpliga i det upphandlade sortimentet.

- Beakta patientens fysiska förmåga exempelvis handfunktion.
- Ta hänsyn till patientens kognitiva förmåga.
- Vid val av produkt beaktas olika behov exempelvis i hemmiljö, vid resa eller på arbetsplatsen.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra typer av hjälpmedel som kan påverka utprovningen, kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Mängd vatten som irrigeras ska ordinerar och följas upp för att veta om det var rätt mängd vätska. Om avföringsläckage sker kan det bero på för liten mängd vätska. Om läckage av irrigerat vatten sker, är för stor mängd vatten ordinerat.
- För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov (inklusive produkter som redan finns i hemmet) och kan förskrivas med flera uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning sker i förskrivarportalen.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patientens egna förutsättningar. Vid behov av assistans instrueras även assistent/närstående i handhavandet.
- Hjälpmedlet ska användas enligt leverantörens anvisningar.
- Informera patient/handhavare om var man vänder sig för beställning av förskrivet TAI med tillbehör, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- Informera patient/handhavare om vem som ansvarar för uppföljning av förskrivningen och när den ska ske.

Följa upp och utvärdera

Läkare och förskrivare vid behandlande enhet ska tillsammans med patienten regelbundet ompröva behovet och följa upp behandlingen.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 24 03 Kvarliggande katetrar

Denna riktlinje bygger på [Vårdhandboken- kateterisering av urinblåsa](#)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Kvarliggande katetrar inom specialistsortimentet (*) förskrivs och följs upp av specialistförskrivare inom specialistvården.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och erhålla behandling. Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga kan kvarliggande kateter förskrivs efter läkarordination

- i avvaktan på/under utredning/behandling
- vid kronisk ej behandlingsbar blåsdysfunktion
- som komplement till annan behandling (exempelvis sakralt/perianalt sår)

Kontraindikationer

Skadat urinrör. Symtom på skada kan vara blod i urinrörsöppningen eller massiv hematuri, exempelvis efter bäcken trauma.

Mål med hjälpmedlet

Att möjliggöra tömning och sköljning av urinblåsan.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Brist på indikation och/eller planerad uppföljning
- Fysiska risker såsom urinvägsinfektion, trycksador, strikturer
- Kognitiv svikt
- Nedsatt handfunktion
- Handhavandefel

Läs mer: Vårdhandboken: [Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Kateterbehandling av urinblåsan ordinerar av läkare med angiven indikation samt planerad behandlingstid alternativt tidpunkt för omprovning. Förskrivaren bedömer även behovet av urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#), [09 27 05](#)), fästansordning ([09 27 13](#)) och ev. kateterventil ([09 24 03](#)).

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Urinkateter väljs i samråd med den ordinerande läkaren.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Utprovning av tillbehör ingår vid förskrivning av kvarliggande kateter.

Se [Vårdhandboken – katetrar och övrigt material](#) för råd vid val av kateter och kuffningsvätska.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera kvarliggande katetrar med tillbehör som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patienten/brukarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av kvarliggande kateter med tillbehör.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder kvarliggande kateter med tillbehör enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskriven kvarliggande kateter, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken – Egenvård och information till patienten](#).

Följa upp och utvärdera

- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen och ska tillsammans med förskrivare vid behandlande enhet ompröva behovet av kateterbehandlingen.
- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen tills remittering skett och vårdgivaransvaret övertagits av mottagande enhet.
- Förskrivaren ansvarar för att kontroller, åtgärder och uppföljningar av kateterbehandlingen genomförs enligt individuell vårdplan samt vid förändrat behov.
- Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

Läs mer: www.vardhandboken.se/Texter/Kateterisering-av-urinblasa/Oversikt/

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 24 03 Kvarliggande kateter - tillbehör Kateterventil/kateterklämma/kateterfixering

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Förskrivning kan ske vid behandling med kvarliggande kateter.

Kontraindikationer

Oförmåga att känna blåsfyllnad.

Mål med hjälpmedlet

Upprätthålla blåsans lagringsförmåga samt ge möjlighet till regelbunden intermitterent tömning.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

- Ingen risk för tillbud i samband med användning som orsakar personskada
- Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare
- Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada
- Betydande risk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Brist på indikation och/eller planerad uppföljning
- Handhavandefel (ex. överfylld blåsa)
- Fysiska risker såsom urinvägsinfektion
- Kognitiv svikt
- Nedsatt handfunktion

Läs mer: Vårdhandboken: <http://www.vardhandboken.se/Texter/Blasovervakning-vid-sjukhusvard/Symtom-och-diagnos-av-overtanj-d-urinblasa/>

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker tillsammans med kvarliggande kateter. Ventilen kan sammankopplas med en sluten urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#)) exempelvis vid användning nattetid då större uppsamlingsvolym önskas. Kateterklämma kan användas vid urinprovtagning.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta patientens kognitiva och fysiska förmåga, exempelvis handfunktion, vid val av ventil.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Om kateterklämma används ska den sättas efter kateterens delningsställe eller på urinuppsamlingspåsens slang för att inte skada kuffkanalen.
- Fixeringsplatta fästs så att tyngd och drag från katetern undviks.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera tillbehör som finns i hemmet.

Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren förstår vikten av regelbunden blåstömning och risker om detta inte följs.
- Byte en gång per vecka eller oftare vid behov.
- Information, instruktion och träning anpassas till patienten/brukarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av tillbehör.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder tillbehör enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivet tillbehör, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

- Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.
- Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 24 06 Intermittenta katetrar som förs in genom urinröret (tappningskatetrar)

Denna riktlinje bygger på [Vårdhandboken- kateterisering av urinblåsa](#)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

För att utbilda patienten i självkateterisering, och följa upp behandlingen, krävs särskild kompetens, till exempel uroterapiutbildning.

Tappningskatetrar inom specialistsortimentet (*****) förskrivs och följs upp av specialistförskrivare inom specialistvården.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och erhålla behandling. Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga kan tappningskateter förskrivs efter läkarordination

- i avvaktan på/under utredning/behandling
- vid kronisk ej behandlingsbar blåsdysfunktion

Mål med hjälpmedlet

Att möjliggöra tömning och sköljning av urinblåsan.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Brist på indikation och/eller planerad uppföljning
- Fysiska risker såsom urinvägsinfektion, strikturer
- Kognitiv svikt
- Nedsatt handfunktion
- Handhavandefel hos patient/brukare och ev. assisterande person

Läs mer: Vårdhandboken: [Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Kateterbehandling av urinblåsan ordineras av läkare med angiven indikation samt planerad behandlingstid alternativt tidpunkt för omprovning. Förskrivaren bedömer även om det finns behov av tillbehör.

Prova ut, anpassa och välja produkt

Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren och den ordinerande läkaren anser vara lämpliga utifrån behovet.

- Beakta patientens fysiska förmåga ex. handfunktion samt olika behov vid val av produkt, exempelvis i hemmiljö, vid resa eller på arbetsplatsen.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

I första hand väljs en hydrofil tappningskateter (nelatonspets) **utan** vätska som fuktas med rent kranvatten för att aktivera den hydrofila ytan.

I andra hand väljs en hydrofil tappningskateter (nelatonspets) **med** vätska då funktionella eller medicinska behov finns, exempelvis nedsatt handfunktion, upprepade urinvägsinfektioner, nedsatt immunförsvar samt när rent vatten saknas.

Tappningskateter med uppsamlingspåse kan förskrivas för särskilda behov.

Se [Vårdhandboken – Katetrar och övrigt material](#) för ytterligare råd vid val av produkt.

Kontroll av vald kateter vid utprovning:

Kontrollera att blåstömningen blir optimal med vald tappningskateter och teknik. Residualvolym kontrolleras lämpligast med blåsscanner (för barn kan specifika riktlinjer finnas).

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera tappningskatetrar som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patienten/brukarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av tappningskateter.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder tappningskatetern enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskriven tappningskateter, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken – Egenvård och information till patienten](#).

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Följa upp och utvärdera

- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen och ska tillsammans med förskrivare vid behandlande enhet ompröva behovet av kateterbehandlingen.
- Läkaren har det medicinska ansvaret för kateterbehandlingen tills remittering skett och vårdgivaransvaret övertagits av mottagande enhet.
- Förskrivaren ansvarar för att kontroller, åtgärder och uppföljningar av kateterbehandlingen genomförs enligt individuell vårdplan samt vid förändrat behov.
- Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

Läs mer: www.vardhandboken.se/Texter/Kateterisering-av-urinblasa/Oversikt/

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 24 09 Urindroppssamlare för män

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urinläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att samla upp urin i en urinuppsamlingspåse.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Trycksår
- Hudpåverkan
- Risk för stas
- Risk för sår vid felapplicering

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning/urinmätning utförs under 2-4 dagar. Mannens miktionsstörning är vägledande för val av urindroppssamlare.

Förskrivaren bedömer även behov av urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#), [09 27 05](#)) och fästtanordning ([09 27 13](#)).

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta längd och omkrets/diameter på penis samt häftytans bredd vid val av urindroppssamlare. För rätt storlek, mät vid penisroten i avslappnat tillstånd då patienten står upp, sitter eller ligger på sida. Använd mätsticka eller måttband.
- Beakta patientens fysiska förmåga exempelvis handfunktion vid val av urindroppssamlare.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera urindroppssamlare med tillbehör som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

Råd vid användning av urindroppssamlare:

- Raka/klipp bort behåring runt penis
- Använd inte återfettande tvål, puder eller salvor (försämrar häftförmågan)
- Tas på då patienten står upp, sitter eller ligger på sida.
- Bytes en gång per dygn
- För att undvika slitage på huden rullas urindroppssamlaren av.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges även till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av urindroppssamlaren med tillbehör.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder urindroppssamlaren med tillbehör enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna urindroppssamlare med tillbehör, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 27 04 Slutna urinuppsamlingspåsar

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga då kateterbehandling ordineras eller urindroppssamlare förskrivs.

Mål med hjälpmedlet

Uppsamling av urinen vid tömning och sköljning av urinblåsan.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Urinvägsinfektion
- Fallrisk
- Risk för skada i urinröret om påsen fastnar och orsakar drag i katetern
- Risk för erosion av urinrörsmynningen på grund av felaktig hantering och fixering

Läs mer: [Vårdhandboken - Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker tillsammans med kateter ([09 24 03](#), [09 24 06](#)) eller urindroppssamlare ([09 24 09](#)) samt upphängning/fästanordning ([09 27 13](#)). Kan sammankopplas med en tömbar urinuppsamlingspåse ([09 27 05](#)) exempelvis vid användning nattetid då större uppsamlingsvolym önskas.

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Beakta patientens fysiska förmåga, exempelvis handfunktion vid val av urinuppsamlingspåse.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som påverkar utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt se [Vårdhandboken - Katetrar och övrigt material](#) samt leverantörernas anvisningar/webbsidor.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera slutna urinuppsamlingspåsar som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i

[Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Slutna urinuppsamlingspåsar är avsedda för engångsbruk.
- Urinuppsamlingspåse fixeras med lämplig anordning så att tyngd och drag mot blåsbotten undviks.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges även till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av slutna urinuppsamlingspåsen.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder slutna urinuppsamlingspåsen enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna slutna urinuppsamlingspåsar vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken - Egenvård och information till patienten](#).

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 27 05 Tömbara urinuppsamlingspåsar

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga då kateterbehandling ordineras eller urindroppssamlare förskrivs.

Mål med hjälpmedlet

Uppsamling av urinen vid tömning och sköljning av urinblåsan.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Urinvägsinfektion
- Fallrisk
- Risk för skada i urinröret om påsen fastnar och orsakar drag i katetern
- Risk för erosion av urinrörsmynningen på grund av felaktig hantering och fixering

Läs mer: [Vårdhandboken: Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker tillsammans med kateter ([09 24 03](#)) eller urindroppssamlare ([09 24 09](#)) samt upphängning/fästanordning ([09 27 13](#)). Kan sammankopplas med en sluten urinuppsamlingspåse ([09 27 04](#)) exempelvis vid användning nattetid då större uppsamlingsvolym önskas.

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Beakta patientens fysiska förmåga, exempelvis handfunktion vid val av urinuppsamlingspåse, ventil samt fast/lös konnektor.
- Välj storlek efter hur ofta påsen töms under dygnet.
- Anpassa slanglängden så att urinen rinner fritt ner i påsen med vald fästanordning.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som påverkar utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt se [Vårdhandboken - Katetrar och övrigt material](#) samt leverantörernas anvisningar/webbsidor.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera tömbara urinuppsamlingspåsar som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i

[Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Använd ren sax vid avklippning av slang med lös konnektor.
- Tömbara urinuppsamlingspåsen är avsedd för engångsbruk.
- Byte en gång per vecka eller oftare vid behov.
- Urinuppsamlingspåse fixeras med lämplig anordning så att tyngd och drag mot blåsbotten undviks.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges även till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av tömbara urinuppsamlingspåsar.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder tömbara urinuppsamlingspåsar enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna tömbara urinuppsamlingspåsar vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Se [Vårdhandboken - Egenvård och information till patienten](#).

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 27 09 Urinuppsamlingskärl som inte bärs på kroppen

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urinläckage eller trängningar.

Mål med hjälpmedlet

Uppsamling av urinen vid tömning av urinblåsan.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Fallrisk
- Handhavandefel

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Kan förskrivas som komplement till toalettbesök.
- Beakta patientens fysiska förmåga, exempelvis handfunktion samt omgivningsfaktorer vid val av urinuppsamlingskärl.
- Välj urinuppsamlingskärl utifrån kön, volym samt behov av backventil.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av urinuppsamlingskärlet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder urinuppsamlingskärlet enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna urinuppsamlingskärl, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker enligt individuell vårdplan minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 27 13 Upphängnings- och fästansordningar för urinuppsamlingspåsar

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Vid funktionsnedsättning av urinblåsans tömningsförmåga då kateterbehandling ordineras eller urindroppssamlare förskrivs.

Mål med hjälpmedlet

Möjliggöra medtagande av urinuppsamlingspåse.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Fallrisk
- Risk för skada i urinröret om påsen fastnar och orsakar drag i katetern
- Risk för erosion av urinrörsmynningen p.g.a. felaktig hantering och fixering

Läs mer: [Vårdhandboken: Kateterisering av urinblåsa – komplikationer](#)

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Förskrivning sker vid kateterbehandling eller då urindroppssamlare förskrivs.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av fixering,
- Mät midjemått, benomfång enl. anvisningar för val av storlek.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel som kan påverka utprovningen.
Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkterna förskrivs med ett uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Informera, instruera och träna

- Används en urinuppsamlingspåse fixeras den så att tyngd och drag mot blåsbotten samt urinrörsmynningen undviks. Hos män bör katetern fästas upp mot magen.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av upphängnings- och fästordningen.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder upphängnings- och fästordningen enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna upphängnings- och fästordningar, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 12 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för barn (Allt-i-ett återförslutningsbar byxa, allt-i-ett byxa)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap. Utredning, bedömning samt uppföljning av barnets hjälpmedelsbehov ska göras i samråd med barnläkare/uroterapeut.

Förskrivningskriterier

Barnet ska utredas och erhålla behandling. Toaletträning ska uppmuntras och ingår som en viktig del i behandlingen. Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage.
- till barn **under fyra år** med hormonell rubbning, missbildning eller tarmsjukdom
 - den mängd blöjor som överstiger normalbehovet (5 blöjor/dygn)
- till barn **fyra år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom
 - den mängd blöjor som täcker dygnsbehovet

Till barn **sex år och äldre** med enures ses hygienunderlägg/lakansskydd som ett komplement till adekvata behandlingsåtgärder, exempelvis enureslarm. Blöjor rekommenderas inte under enuresbehandling.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Kostnad för blöjor

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toaletträning vid användning av blöja
- Trycksår
- Hudpåverkan
- Fallrisk vid av- och påtagning
- Användning av blöja mot barnets vilja

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Vid 2-4 års ålder förväntas barnet ha fått en ökad blåskontroll samt tarmtömning och förväntas vara torr dagtid. Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på blöjan.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Beakta användarvikt, praktisk absorption, midja/höftmått samt läckagebarriärer vid val av skydd
- Vissa skydd har våtindikator.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningsen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera blöjor som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av blöjan.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder blöjan enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna blöjor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen, vilket bör ske var tredje till sjätte månad då barnet växer och behovet förändras över tid.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM
vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 15 Tvättbara inkontinensprodukter för barn **EJ FÖRSKRIVNINGSBART I NUVARANDE AVTAL**

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap. Utredning, bedömning samt uppföljning av barnets hjälpmedelsbehov ska göras i samråd med barnläkare/uroterapeut.

Förskrivningskriterier

Barnet ska utredas och erhålla behandling. Toaletträning ska uppmuntras och ingår som en viktig del i behandlingen. Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urinläckage.
- till barn **4 år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urinläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Hudpåverkan
- Trycksår
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Vid 2-4 års ålder förväntas barnet ha fått en ökad blåskontroll samt tarmtömning och förväntas vara torr dagtid. Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning om skyddets absorptionsnivå passar. Det räcker vanligtvis med 1-5 kroppsburna skydd per dygn.

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Mät höftmått och välj en byxa som är komfortabel och välsittande mot kroppen så att inte läckage uppstår.
- Byxan har spärrskikt som förhindrar genomvättning och används inte tillsammans med andra kroppsburna skydd.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, ex rullstol, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Tvättas före första användningen så att absorptionsförmågan aktiveras.
- Vid avföringsfläckar spolås byxan av med kallt vatten snarast.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av byxan.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder byxan enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna byxor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen, vilket bör ske var tredje till sjätte månad då barnet växer och behovet förändras över tid. Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 18 Engångsinlägg för vuxna

(Absorberande inkontinensskydd för fixering i underbyxa, engångs)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårspåbyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-5 skydd per dygn.

Förskrivaren bedömer även behovet av fixeringsbyxa ([09 30 39](#)).

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Utgå från läckagets storlek och beakta längd, bredd, praktisk absorption samt läckagebarriärer och individuell passform vid val av skydd.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvättning och används ett åt gången.
- Vissa skydd har våtindikator.
- Absorberande engångsinlägg fixeras i första hand med egen väl åtsittande underbyxa.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, ex rullstol, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera absorberande inkontinensskydd som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i

[Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande inkontinensskyddet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder absorberande inkontinensskyddet enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande inkontinensskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM
vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 21 Inkontinensprodukter för engångsanvändning för vuxna (Absorberande allt-i-ett-skydd, återförslutningsbar eller bältesfixering, för vuxna, engångs)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och eller avföringsläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedlet

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, skjuv kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårspåbyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-5 skydd per dygn.

Lämplig vid stora urin- och/eller avföringsläckage och då hjälp behövs vid byte av skydd.

Återförslutningsbar fästyta kan anpassas till patienten/brukarens kroppsform samt gör att skyddet kan justeras om.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Utgå från läckagets storlek samt höftmått och välj ett skydd som är väl åtsittande mot kroppen så att inte läckage uppstår. Vid mått som passar två storlekar väljs den mindre storleken.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Skydden har våtindikator.
- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Absorberande allt-i-ett skydd används utan fixeringsbyxa.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera absorberande allt-i-ett-skydd som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande allt-i-ett-skyddet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder absorberande allt-i-ett-skyddet enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande allt-i-ett-skydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 24 Skyddsunderkläder eller engångsunderkläder för vuxna (Absorberande allt-i-ett-byxor för vuxna, engångs)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.
Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och eller avföringsläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårsförebyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-5 skydd per dygn.

Lämplig för uppegående, självständiga och aktiva patienter med medel till stor urin- och/eller avföringsinkontinens.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Utgå från läckagets storlek samt höftmått och välj ett skydd som är väl åtsittande mot kroppen så att inte läckage uppstår. Vid mått som passar två storlekar väljs den mindre storleken.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Skydden har våtindikator.
- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Absorberande allt-i-ett byxor används utan fixeringsbyxa.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera absorberande allt-i-ett-byxor som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande allt-i-ett-byxorna.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder absorberande allt-i-ett-byxorna enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande allt-i-ett-byxor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 27 Absorberande inkontinensskydd för engångsanvändning utformade för män

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårspåbyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning vid val av absorptionsnivå på inkontinenshjälpmedlet. Det räcker vanligtvis med 1-5 skydd per dygn. Förskrivaren bedömer även behovet av fixeringsbyxa ([09 30 39](#)).

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Prova ut, anpassa och välj produkt

- Utgå från läckagets storlek och beakta längd, bredd, praktisk absorption samt läckagebarriärer och individuell passform vid val av skydd.
- Inkontinenshjälpmedel för män avsett för medelstor till stort läckage är speciellt anpassat för den manliga anatomin och har extra stor absorberande yta framtill.
- Alla skydd har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Vissa skydd har våtindikator.
- Absorberande engångsinlägg fixeras i första hand med egen väl åtsittande underbyxa.
- Beakta patientens fysiska förmåga samt olika behov under dygnet vid val av skydd, vanligtvis 1-2 olika sorter.
- Patienten får välja bland de alternativ som förskrivaren bedömt vara lämpliga.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.
- Triangelformade inkontinenshjälpmedel, avsedda för urinläckage, kan även användas vid avföringsläckage. Skyddet placeras med den breda delen bak.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera absorberande inkontinensskydd som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande inkontinensskyddet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder absorberande inkontinensskyddet enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande inkontinensskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följ upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM
vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 36 Tvättbara inkontinensbyxor för vuxna **EJ FÖRSKRIVNINGSBART I NUVARANDE AVTAL**

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion.

Förskrivning kan ske efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urinläckage.

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urinläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Utebliven toalettassistans vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, kan orsakas av felfixerat skydd
- Minskad effekt av trycksårspåbyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd.
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)
- Fallrisk vid av- och påtagning

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Läckagemätning utförs under 2-4 dagar och ger en vägledning om skyddets absorptionsnivå passar. Det räcker vanligtvis med 1-5 kroppsburna skydd per dygn. Lämplig för fysiskt aktiva patienter.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Utgå från läckagets storlek och beakta längd, bredd, praktisk absorption samt läckagebarriärer och individuell passform vid val av skydd. Vid mått som passar två storlekar väljs den mindre storleken.
- Byxan har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används inte tillsammans med andra kroppsburna skydd.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovnigen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Tvättas före första användningen så att absorptionsförmågan aktiveras.
- Vid avföringsfläckar spolås byxan av med kallt vatten snarast.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av absorberande tvättbara inkontinensskyddet.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder absorberande tvättbara inkontinensskyddet. enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna absorberande tvättbara inkontinensskyddet., vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 39 Hjälpmiddel för att fixera kroppsburna produkter som absorberar urin och avföring (fixeringsbyxa)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap. Utredning, bedömning samt uppföljning av barnets hjälpmiddelsbehov ska göras i samråd med barnläkare/uroterapeut.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion. Barn ska utredas och erhålla behandling.

Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage
- tillsammans med skydd utan fixering ([09 30 18](#), [09 30 27](#))
- till **barn 4 år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom

Mål med hjälpmidlet

Att fixera det kroppsburna inkontinenshjälpmedlet så att patienten känner sig trygg med att inget läckage sker.

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Trycksår kan orsakas av skav i ljumskarna, från sömmar m.m.
- Hudpåverkan
- Fallrisk vid av- och påtagning

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Absorberande skydd med fästremsa fixeras med egen väl åtsittande underbyxa.
- Absorberande skydd utan fixering fixeras i första hand med egen underbyxa, vid behov förskrivs fixeringsbyxa.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Genom att använda måttband och utgå från leverantörens måttanvisningar för midja/höft/benomfång väljs rätt storlek på fixeringsbyxan, som ska vara väl åtsittande för att hålla skyddet fixerat även i vått tillstånd.
- Vid mått som passar två storlekar väljs den mindre storleken.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patienten/brukarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av fixeringsbyxan.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder fixeringsbyxan enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna fixeringsbyxor, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Vid förskrivning till barn bör uppföljning ske var tredje till sjätte månad då barnet växer och behovet förändras över tid.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 42 Icke kroppsburna engångsprodukter för att absorbera urin och avföring (engångs hygienunderlägg/ lakansskydd)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion. Barn ska utredas och erhålla behandling.

Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage
- till barn **sex år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom
- till barn **sex år och äldre** i avvaktan på utredning/ under behandling för enures (som komplement till exempelvis enureslarm)

Kontraindikationer

Trycksårsbehandling (exempelvis antidecubitusmadrass, rullstolsdynor).

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedlet

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Minskad effekt av trycksårsförebyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, skjuv kan orsakas av skydd som veckar sig
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Förskrivs som komplement till kroppsburna absorberande skydd vid svår inkontinensproblematik (exempelvis diarréer), eller till barn som läckageskydd vid enuresbehandling.
- Ett rätt fixerat kroppsburet skydd bör täcka behovet så att hygienunderlägg inte behövs.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Inkontinenshjälpmedlet har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningsen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning samt teamsamverkan vid uppföljning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov och kan förskrivas med flera uttag (iterering). Tänk på att vid förskrivning även inkludera icke kroppsburna absorberande engångsskydd som finns i hemmet. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Hygienunderlägg/lakansskydd är inte avsett att användas som lyfthjälpmedel.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av icke kroppsburna absorberande engångsskydd.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder icke kroppsburna absorberande engångsskydd enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna icke kroppsburna absorberande engångsskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 30 45 Icke kroppsburna tvättbara produkter för att absorbera urin och avföring (flergångs hygienunderlägg/lakansskydd/madrasskydd)

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivning till barn kräver fördjupad kunskap.

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och behandlas enligt lokalt vårdprogram för urininkontinens och blåsdysfunktion. Barn ska utredas och erhålla behandling.

Förskrivning kan ske

- efter behovsbedömning vid ett påvisbart och varaktigt urin- och/eller avföringsläckage
- till barn **sex år och äldre** som har en funktionsnedsättning eller medicinsk sjukdom
- till barn **sex år och äldre** i avvaktan på utredning/ under behandling för enures (som komplement till exempelvis enureslarm)

Kontraindikationer

Trycksårsbehandling (exempelvis antidecubitusmadrass, rullstolsdynor).

Mål med hjälpmedlet

Att absorbera ofrivilligt urin- och/eller avföringsläckage.

Kostnad för inkontinenshjälpmedlet

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Risk för personskada

Liten risk för tillbud vid användning, utgör troligen ej skada för patient/brukare

Var uppmärksam på följande risker:

- Minskad effekt av trycksårsförebyggande hjälpmedel såsom antidecubitusmadrass, dynor vid användning av absorberande skydd
- Skav, trycksår, skjuv kan orsakas av skydd som veckar sig
- Hudpåverkan – fuktskada, inkontinensassocierad dermatit (IAD)

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

- Förskrivs som komplement till kroppsburna absorberande skydd vid svår inkontinensproblematik (exempelvis diarréer), eller till barn som läckageskydd vid enuresbehandling.
- Ett rätt fixerat kroppsburet skydd bör täcka behovet så att tvättbara hygienunderlägg/lakansskydd/madrasskydd-inte behövs.
- Vanligtvis räcker 3 till 6 stycken flergångs lakansskydd och/eller 1 till 2 madrasskydd.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Inkontinenshjälpmedlet har spärrskikt som förhindrar genomvätning och används ett åt gången.
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra hjälpmedel, exempelvis madrass/dyna, som kan påverka utprovningen. Kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning samt teamsamverkan vid uppföljning.

För råd vid val av produkt, se leverantörernas anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Produkter av flergångskaraktär förskrivs med ett uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning görs i [Beställningsportalen](#).

Informera, instruera och träna

- Tvättas före första användningen så att absorptionsförmågan aktiveras (ej madrasskydd).
- Vid avföring- och/eller blodfläckar spolås flergångsskyddet av med kallt vatten snarast.
- Hygienunderlägg/lakansskydd är inte avsett att användas som lyfthjälpmedel.
- Information, instruktion och träning anpassas till användarens egna förutsättningar och ges till närstående/kontaktperson för omvårdnadspersonalen som ska hantera/assistera vid användning av icke kroppsburna absorberande flergångsskydd.
- Förskrivaren ska förvissa sig om att patienten/brukaren använder icke kroppsburna absorberande engångsskydd enligt leverantörens anvisningar.
- Informera om var man vänder sig för beställning av förskrivna icke kroppsburna absorberande engångsskydd, vid förändrat behov eller produktfrågor.
- När och av vem uppföljningen av förskrivningen kommer att göras.

Följa upp och utvärdera

Förskrivaren vid behandlande enhet ansvarar för att utvärdering och uppföljning av förskrivningen sker minst en gång per år eller tidigare vid förändrat behov.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare gjorts eller behovet upphört.

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

09 31 03 Hjälpmedel för ansträngningsinkontinens för kvinnor

Förskrivare

Läkare
Sjuksköterska
Sjukgymnast/fysioterapeut
Barnmorska

Utöver grundlegitimation krävs särskild kompetens, exempelvis uroterapeut, för att förskriva och utbilda patienten gällande uretrastöd samt följa upp behandling.

Förskrivare utses enligt [Socialstyrelsens föreskrifter \(SOSFS 2008:1\) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården](#).

Förskrivningskriterier

Patienten ska utredas och erhålla behandling. Förskrivning kan ske vid återkommande ofrivilligt urinläckage som är objektivt påvisbart och som utgör ett socialt hinder och/eller är ett hygieniskt problem:

- Under utredning
- I väntan på operation
- Som komplement till annan behandling
- Vid kronisk inte behandlingsbar urininkontinens

Kontraindikationer

Skadat urinrör

Mål med hjälpmedlet

Att möjliggöra aktiviteter och social samvaro genom att förhindra/minska ofrivilligt urinläckage.

Risk för personskada

Viss sannolikhetsrisk för tillbud vid användning, som kan orsaka personskada

Var uppmärksam på följande risker:

- Urinvägsinfektion
- Kognitiv svikt
- Skav, skavsår
- Nedsatt handfunktion
- Beakta behov av lokalt östrogen hos postmenopausala kvinnor
- Beakta risk för skador på grund av anatomiska och medicinska skäl
- Handhavandefel

HJÄLPMEDEL FÖR URINBLÅSA OCH TARM vid urininkontinens, urinretention eller tarminkontinens

Kostnad för inkontinenshjälpmedel

Ingen kostnad utgår för patient/brukare.

Råd i förskrivningsprocessen

Bedöma behov

Uretrastöd ordineras av uroterapeut efter utredning av bakomliggande orsaker och provas ut och förskrivs av specialiststförskrivare.

Prova ut, anpassa och välja produkt

- Beakta patientens fysiska förmåga, exempelvis handfunktion
- Ta hänsyn till patientens kognitiva förmåga
- Beakta användning vid olika aktiviteter, exempelvis i hemmiljö, vid resa eller på arbetsplatsen
- Det är viktigt att ta hänsyn till andra typer av hjälpmedel, exempelvis prolaps-/östrogenring, som kan påverka utprovningen, kontakta aktuell förskrivare vid behov av gemensam behovsbedömning.

För råd vid val av produkt, se leverantörens anvisningar/webbsidor.

Förskriva och beställa

Förskrivning rekommenderas för tre månaders behov (inklusive produkter som redan finns i hemmet) och kan förskrivas med flera uttag. Förskrivningen gäller högst ett år. Förskrivning och beställning sker i förskrivarportalen.

Informera, instruera och träna

- Information, instruktion och träning anpassas till patientens egna förutsättningar.
- Hjälpmedlet ska användas enligt leverantörens anvisningar.
- Informera patient/handhavare om var man vänder sig för beställning av förskrivet hjälpmedel, vid förändrat behov eller vid produktfrågor.
- Informera patient/handhavare om vem som ansvarar för uppföljning av förskrivningen och när den ska ske.

Följa upp och utvärdera

Specialistförskrivare vid behandlande enhet ska tillsammans med patienten regelbundet ompröva behovet och följa upp behandlingen.

Förskrivaren ansvarar för att uppföljning sker tills överrapportering till annan vårdgivare på specialistnivå gjorts eller behovet upphört.